

Роганська громада через рік після звільнення: 80 % мешканців повернулося

Автор:

Фото: Олександр Манченко

Роганська громада розташована у передмісті Харкова. На початку повномасштабного вторгнення селище Рогань опинилося в зоні активних бойових дій. Уже в кінці березня його було повністю звільнено. З того часу до громади повертаються мешканці, відкривається бізнес та опрацьовується план післявоєнного розвитку.

Про це повідомляє медіа [«Слобідський край»](#).

Роганська громада опинилася на лінії бойового зіткнення з перших днів

повномасштабного вторгнення. Найбільш постражданий населений пункт – адміністративний центр, селище Рогань, східну частину якого російські війська частково окупували, коли намагалися оточити Харків. Понад місяць селище перебувало під постійними обстрілами.

Точкою відліку, коли громада стала повністю деокупованою, вважається 25–27 березня. Тоді українські війська вибили росіян з так званої «посадки смерті» між селищем Рогань та селом Мала Рогань Вільхівської громади. Посадка отримала свою назву через великі втрати, які зазнали окупанти під час боїв.

– Коли росіян вибили з цієї посадки, і вже йшли бої в Малій Рогані, нам стало легше. Тоді ми вийшли з цієї чіткої зони обстрілу, – згадує торішні події начальниця Роганської селищної військової адміністрації Марія Черненко.

До повномасштабного російського вторгнення на території Роганської ТГ проживали близько 16 000 мешканців, однак після початку бойових дій більшість з них виїхала в інші регіони України або за кордон. З близько 5 тисяч жителів у селищі Рогань залишилося до тисячі, а в селищі Докучаєвське з понад 6000 залишилося 1500 мешканців.

Робота з облаштування укриттів

Великою проблемою для громади під час бойових дій виявилось те, що в найбільш гарячій точці, селищі Рогань, немає великого, пристосованого до бойових дій, бомбосховища, крім підвалу під місцевим Будинком культури. У найважчі часи це місце стало серцем селища, оскільки там було не тільки сховище, але й гуманітарний штаб. Наразі у Будинку культури облаштовували Пункт Незламності, який працював під час блекаутів. Є плани зробити ремонт у підвалі для покращення умов в укритті.

Здебільшого під час активних бойових дій жителі Рогані ховалися по підвалах багатоповерхових будинків. Напередодні зими в громаді всі

підвали багатоквартирних будинків забезпечили пічками-буржуйками та за кожним закріпили генератор.

Крім того, місцева адміністрація шукає проєкти, які б дозволили побудувати укриття в школах.

– Ми не зможемо повернутися до нормального графіка режиму навчання, якщо в школах не буде сховищ. На жаль, у Роганському ліцеї за проєктом не передбачено підвалу. Найближче укриття – в Будинку культури, за 200 метрів від школи. І хоча за нормами це допустима дистанція, однак, як показує практика, 200 метрів для нас – це надто багато, адже ракети швидко долітають, – зазначає Марія Черненко.

Єдина школа в громаді, що має пристосоване підвальне приміщення, це учбовий заклад у селі Хроли, який став основним укриттям для мешканців населеного пункту. Багато жителів багатоповерхівок переховувалися там під час обстрілів.

У найбільшому за кількістю жителів населеному пункті, селищі Докучаєвське, люди рятувалися від бомбардувань у підвалах навчальних корпусів та гуртожитків Державного біотехнологічного університету. У найбільш інтенсивні періоди бойових дій в університетських підвалах одночасно могло перебувати до 400–500 осіб.

Перша толока

Як і багато людей в Україні, мешканці Роганської громади об'єдналися заради підтримки одне одного та наближення перемоги. Уже на початку квітня 2022 року, через один-два тижні після повного звільнення громади, жителі Рогані вийшли на толоку з власним інвентарем. Люди прибирали вулиці, забивали розбиті вікна і двері в школі та амбулаторії. Як говорить начальниця Роганської СВА, немає жодної родини, яка б перебувала в селищі та не прийшла допомогти. Комунальники причепами вивозили сміття.

– Єдність перших місяців вторгнення була просто колосальною. Люди не

звжали на те, чи ця проблема їхня, чи сусіда. Усі розбирали завали, допомагали постраждалим, – розповідає Марія Черненко.

Ще навесні минулого року, попри обстріли, працівники сфери ЖКГ прибирали вулиці, косили траву, висаджували квіти та дерева. За словами очільниці громади, зараз фахівці продовжують працювати та дуже радіють від того, як відновлюється громада.

Світло в громаді енергетики повністю відновили тільки на початку травня. До цього електроенергію давали поетапно, оскільки в Рогані необхідно було замінити трансформатори, що повністю вигоріли внаслідок прямих влучань російських снарядів. Також великою проблемою була мережа високовольтних ліній, що пролягала через Вільхівську, Циркунівську та Липецьку громади. На деяких ділянках мереж потрібен був ремонт, однак ці території були звільнені пізніше.

Після відновлення стабільного електропостачання до громади стало повертатися все більше людей, почав відновлювати роботу малий бізнес. За словами Марії Черненко, наразі в Рогань та навколишні населені пункти повернулося 80 % жителів. За останніми підрахунками, у ТГ мешкає до 14000 жителів, з яких 2350 внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 1 травня 2022 року тут було зареєстровано всього 23 ВПО, однак за 10 місяців їх кількість зросла у 100 разів. Найчастіше переселенці розміщуються у своїх родичів, орендують житло або живуть в єдиному місці компактного проживання – гуртожитку Державного біотехнологічного університету.

– Здебільшого в громаді зареєстровані люди старшого віку та пенсіонери, які намагаються перебувати ближче до своїх домівок. Щоб жити на «спокійній» території, але мати можливість бодай на вихідні з'їздити подивитися, чи вцілів їхній будинок, – пояснює Марія Черненко.

700 заяв про пошкодження

У Роганській громаді місцеві жителі подали близько 700 заяв про

пошкоджене майно, більшість з них – від мешканців приватного сектора. За попередніми даними, приблизно 20 приватних будинків зруйновані повністю та не підлягають відновленню.

– На перший погляд здається, що в будівлі можна просто вставити вікна та відремонтувати дах – і вона буде придатною до життя. Однак після професійних експертиз часто виявляються проблеми з фундаментом, кладкою та іншим. Зараз ми розуміємо, що кількість будинків, які неможливо відновити, буде зростати, – зазначає начальниця Роганської селищної військової адміністрації Марія Черненко.

Наразі до категорії будинків, що не можна відновити, відносять ті, в яких унаслідок влучання снарядів виникали пожежі та які повністю вигоріли.

– Також у нас є будинок, де було пряме влучання авіабомби. Замість дому там вирва шість метрів завглибшки, – розповідає Марія Черненко.

Крім того, в громаді зафіксовано пошкодження понад 50 багатоквартирних будинків. Один з них, дев'ятиповерховий будинок у селищі Докучаєвське, пройшов «консервацію». Громада працює з Департаментом капітального будівництва Харківської ОВА для його подальшого відновлення. Щонайменше одну двоповерхівку відновити неможливо.

Після того, як лінія фронту відійшла подалі від громади, в Рогані та інших населених пунктах одразу почався процес відновлення. Спочатку максимально орієнтувалися на заміну вікон та хоча б тимчасове перекриття розбитих і пошкоджених дахів, щоб люди могли перезимувати. Першими відновлювали багатоквартирні будинки, де проживає найбільше мешканців та є суттєві пошкодження.

Як зазначає начальниця Роганської СВА, роботи проводили як за участю департаментів ХОВА, так і за кошти місцевого бюджету. Активно допомагали міжнародні фонди та організації.

– Ми хочемо відновлювати будинки не в тому вигляді, в якому вони були

раніше. Хочеться бодай трохи щось покращити. Тому будемо працювати над зміною системи опалення та повною заміною електричної проводки, бажано провести утеплення фасадів, щоб зробити удосконалення, – каже Марія Черненко.

З критичної та соціальної інфраструктури першочергово відновили дві котельні, місцеву амбулаторію, дитячий садок, приміщення Укрпошти в селищі Докучаєвське та дві школи. В одній з них, Роганській гімназії, у місцях влучання ворожих «градів» навіть почали внутрішнє оздоблення приміщень.

З проблемних споруд зараз залишаються водонапірні вежі, для ремонту яких уже є домовленості з донорами.

Відновили роботу 95 % торгових точок

У Роганській громаді не залишилося жодного вцілілого підприємства великого бізнесу. Потужності фармацевтичної ветеринарної компанії

«Біофарм» вигоріли майже вщент, інші мають ушкодження різного ступеня та припинили роботу. Однак бюджетоутворюючі підприємства хоч у більшості припинили свою діяльність, але по можливості продовжують сплачувати податки до місцевого бюджету. Зокрема, це дозволило громаді у 2022 році виконати бюджет на рівні 92 %.

– Поки що підприємства не поспішають відновлювати свою роботу, і у нас немає розуміння, що буде далі. Усі чекають перемоги, – зазначає начальник відділу економічного розвитку, інвестицій, міжнародної співпраці, комунікацій та туризму виконавчого комітету Роганської селищної ради Вадим Полях.

Тож місцеві жителі, які втратили свої робочі місця, знаходять інші варіанти працевлаштування. Багато людей ідуть на суспільно корисні роботи за проєктом «Армія відновлення», залучаються до праці у відділі благоустрою Роганської селищної ради чи гуманітарному центрі.

У пошуку роботи для мешканців громади є корисною територіальна наближеність до Харкова. Ще до війни лєвова частка жителів була працевлаштована саме в обласному центрі.

– Специфіка таких громад, як наша, це наближеність до обласних центрів, тому люди можуть знайти роботу там. Ми розуміємо, що є робота у сфері торгівлі та послуг. У Харкові відновлює роботу більшість торгових точок, а отже, є варіанти працевлаштування, – каже Вадим Полях.

У самій громаді, як розповідає Марія Черненко, перші магазини почали відкриватися лише у квітні-травні минулого року. До цього єдиним варіантом харчування була гуманітарна допомога.

– Ми дякуємо всім представникам малого бізнесу, які відгукнулися та відкривали свої торгові точки й під час бойових дій, хоча й були значні ризики, – зауважує очільниця громади.

Наразі ситуація суттєво покращилася, станом на квітень 2023 року відкрито близько 95 % торгових точок.

Сполучення з Харковом

Через міцний зв'язок з Харковом одним з основних завдань на початку повномасштабного вторгнення було відновлення автобусного сполучення громади з обласним центром. Спочатку були організовані короткі виїзди до обласного центру, щоб люди могли зробити необхідні справи: купити продукти на ринку, придбати ліки в аптеці, відвідати перукарню тощо. У цьому питанні назустріч громаді йшов місцевий перевізник, який навіть давав автобуси для евакуації.

– У багатьох людей у Рогані не було свого транспорту, їх доводилося вивозити до Докучаєвського. Туди, попри обстріли, приїжджав автобус, що відвозив людей у Харків, а звідти їх забирали інші автобуси та везли далі, до Дніпра, Полтави, – розповідає Марія Черненко.

Уже у 20-х числах квітня минулого року відновили перший автобусний маршрут з Рогані до Харкова. Наразі працює чотири платні автобусні маршрути, що охоплюють усі населені пункти громади.

Основна загроза – нерозірвані снаряди

Однією з важливих сфер малого бізнесу громади є сільське господарство. Семеро фермерів мають приблизно по 50 гектарів землі кожен. Цього року всі змогли засіятися повністю. Це стало можливим завдяки розмінуванню території. Ніяких надзвичайних ситуацій через вибухонебезпечні предмети під час сільськогосподарських робіт у Роганській громаді минулого року не зафіксовано. Однак у сусідній, Вільхівській, на полі, що межує з Роганню, підірвалася сільськогосподарська техніка.

– Наша громада була централізовано розмінована, хоча якісь небезпечні предмети можуть ще залишатися в лісах, понад дорогами або на кладовищах. Проте люди у нас свідомі, якщо знаходять щось підозріле, відразу звертаються до ДСНС чи Нацполіції, – зазначає Марія Черненко.

Основна загроза в громаді – це снаряди, що не розірвалися. Під час бойових дій інтенсивність обстрілів різними видами озброєння була тут дуже великою.

Плани відновлення

Перший великий пакет допомоги Роганська громада отримала за програмою співпраці «U-LEAD з Європою» навесні 2022 року. Це були базові інструменти для робіт з відновлення й ліквідації наслідків обстрілів та навантажувач Caterpillar, який неодноразово виручав комунальників з розвантаженням гуманітарної допомоги, вивозом сміття, розбиранням завалів тощо.

Також підписано меморандум про співпрацю з Програмою DOBRE до 2025 року. У першому пакеті допомоги комунальні підприємства отримують інструменти та ручну техніку для аварійних, відновлювальних та інших робіт. На другий пакет заявка ще формується: громада буде просити аварійну машину для КП «Роганські теплові мережі», оскільки, за словами Вадима Поляха, їм катастрофічно не вистачає техніки.

– У медичній сфері дуже багато пошкоджених автівок, одну викрали окупанти, половина машин виконавчого комітету теж отримали влучання уламками та потребують ремонту. У комунальних підприємств техніка теж пошкоджена, частину вже вдалося відремонтувати. У Докучаєвському був лише один сміттєвоз, який отримав суттєві пошкодження. Тому комунальна та спеціальна техніка – один з пріоритетів нашої роботи, – підкреслює Вадим Полях.

Щоб покращити ситуацію, Роганська ТГ брала участь у конкурсі мініпроектів обласного конкурсу «Разом в майбутнє». Хочуть придбати автогідропідйомник на шасі для відновлення вуличного освітлення та покращення благоустрою в населених пунктах. А вже 6 квітня стало відомо, що громада стала однією з переможниць конкурсу, тож частина коштів на техніку надійде з обласного бюджету.

Також у конкурсі «Разом в майбутнє» переміг ще один їхній проєкт – щодо ремонту частини підвального приміщення в ліцеї села Хроли для створення безпечного простору з облаштуванням найпростішого укриття.

У громаді сподіваються, що найближчим часом зможуть активно займатися питаннями відновлення. У 2021 році було створено пілотний проєкт комплексного плану розвитку території.

– Роботу майже закінчили, але війна не дала затвердити проєкт. Сподіваємося, що партнери підуть назустріч, й ми оновимо його до післявоєнних реалій. Паралельно ми працюємо над програмою відновлення з Програмою DOBRE. Ці два напрями і будуть нашою стратегією розвитку, тому що говорити про освіту, інфраструктуру, комунальне господарство можна лише в комплексі. Тільки так ми зможемо вийти на післявоєнний рівень розвитку та відновлення нашої громади, – зауважує Вадим Полях.

Нагадаємо, у селищі Рогань через рік після повного звільнення громади [відкрилося вже 95 % торгових точок](#).

Також, як розповіла начальниця Роганської селищної військової адміністрації Марія Черненко, усі [кладовища громади безпечні для відвідування](#).

Крім того, у Роганській громаді Харківської області [зареєстровано близько 700 заяв](#) про пошкоджене майно.